

16.2.2014

VIRTAIN MUMMOLASSA KÄYNTEIHIN LIITTYVIÄ MUISTOJA

Äitini oli Seeti ja Lydia Morrin tyttäristä keskimäinen, Liisa nimeltään. He elivät Virroilla Hauhuun kylässä Lammin tilalla. Toisen maailmansodan jälkeen karjalaisia siirtolaisia oli sijoitettu Virroille. Myös isäni, Veikko Koikkalainen, oli siellä jonkin aikaa. Silloin äitini ja isäni tapasivat ja avioliiton solmimisen jälkeen äitini muutti Toivakkaan, johon isäni perheelle oli osoitettu maatila Karjalaan jääneen tilalle. Minun lapsuudenkotini oli siten Toivakassa. Erotukseksi isäni vanhemmista kutsuimme äitini vanhempia Virtain mummoksi ja papaksi. Äitini synnyinkoti oli sitten minulle Virtain mummola.

Matka Toivakasta Virroille on noin 150 kilometriä. Nykyisillä kulkuvälineillä se taittuu nopeasti. Sotien jälkeen tuo matka oli hyvin paljon vaikeampi. Matkustaminen vaati monta eri kulkuneuvoa. Ensin menimme linja-autolla Jyväskylään ja sieltä junalla eteenpäin. Haapamäellä piti usein vielä vaihtaa junaa. Eväitä tietysti syötin matkalla, se oli lapsena tärkeää. Pappa tai Bruno-eno haki meidät hevosella Hauhuuta lähinnä olevilta junan pysähdyspaikoilta. Muistan sellaisia nimiä kuin Simosen seisake ja Mantilon asema. Yhden kesällä mummolaan tehdyn junamatkan tapahtuman muistan elävästi. Junan ikkunat olivat kuumana kesäpäivänä auki, ja ikkunasta livahti veturista lähtenyt kipinä suoraan hiuksiini. Parahdushan minulta pääsi, kun kipinä poltti, mutta ei siitä sen suurempaa vahinkoa tullut.

Minulle on kerrottu, että olin 3 ½ kuukauden ikäinen, kun ensimmäisen kerran kävin Virtain mummolassa. Seuraavalla käyntikerralla oli 9 kuukautta vanha. Ensimmäinen muistikuvani Virroilla käynnistä liittyvät Vuokko-serkkuni hautajaisiin. Vieläkin mielessäni on selvästi kuva ennen varsinaisen siunaustilaisuuden alkua, jolloin arkussa lepäävää Vuokkoa oli mahdollisuus käydä katsomassa. Vaikka olin tuolloin vasta viisivuotias, muistan tilaisuuden surun ja ahdistuksen täyttämän tunnelman.

Virtain mummolanpäärakennus oli jaettu kahteen osaan. Toisessa päässä oli isovanhempieni asunto ja toista päätä asusti Bruno-eno perheineen. Kummatkin osat huonekaluineen muistan melko hyvin. Isovanhempien vierashuoneessa oli valkoinen kalusto, joka minusta oli tosi hieno. Siihen kuuluivat lipasto, pinnasohva, pöytä ja pinnatuolit sekä päästä auki vedettävät vuoteet. Minulla oli onni saada kalustoon kuuluva lipasto, joka on kulkenut mukani yli 40 vuotta. Enoni perheen puolelta muistan erityisesti ison pirtin ja kaksikerroksiset sängyt verhoineen. Kummallakin puolella oli permannon alla oleva kellari elintarvikkeiden säilytystä varten.

Kova työ ja elämän monet koettelemukset olivat jättäneet jälkensä mummoon ja pappaan. He olivat elämässään monet, monet kerrat rukouksin turvautuneet Jumalaan ja saaneet apua selviten vaikeuksista eteenpäin. Tuo elämän perusturva on välittynyt heidän lapsilleen ja eteenpäin meille lapsenlapsille.

Seeti-pappa oli leikkisä. Minulla oli kerran hikka ruokapöydässä. Se ei meinannut lakata lainkaan. Silloin pappa sanoi minulle toruvasti: ”Et kai sinä Kaija syönyt kananmunaa?” Säikähdin ja myönsin syöneeni. Säikähdys vei hikan mennessään, mikä tietysti oli ollut papan tarkoituskin. Nauroimme makeasti papan kekseliäisyydelle. Niin voitiin jatkaa ruokailua ilman häiritsevää hikkaani.

Papalle ominainen tapa liikuskella Lammin pihapiirissä oli pitää kädet selän takana. Tuon tavan olen häneltä perinyt. Mummo oli tietysti aina työntouhussa hellan ääressä, kun olimme kylässä. Hellalla oli tietysti iso kattila, jossa keitettiin varia. Vari oli minulle outo sana ja se tarkoitti kuumaa vettä, jolla pestin astiat ja tehtiin pienet pesut, sillä saunaa ei lämmitetty joka päivä. Varista sai teetäkin.

Mummolasta vierailimme myös Arma-tädin luona. Ainakin kerran kävimme myös Vallilla, josta oli kotoisin isäni veljen vaimo. Vallin tupa oli suuri, ja tuvan seinällä oli seinäkello, jonka heiluri kiinnosti minua. Jotenkin

yletyin ottamaan heilurista kiinni ja kello pysähtyi. Samalla meinnasi pysähtyä myös sydämeni, sillä luulin rikkoneeni kellon. Helpotuksen tunne oli suuri, kun kello jatkoi käymistään pienellä heilurin tönäisyllä.

Olin kolmannella luokalla kansakoulussa, kun kirjoitin mummolle ja papalle lähestyvistä 10-vuotispäivästäni. Minulla oli tietysti hiukan "ketun häntä kainalossa" kirjettä kirjoittaessani. Tuon kirjeen kirjoittamisen muistan selvästi. Pappa ja mummo "ymmärsivät yskän" ja sain heiltä lahjan, joka oli iso hopealusikka. Syksyllä 2013 sain Irma- serkultani postia, jossa oli mm. minun kiitoskirjeeni mummolle ja papalle. Sen kirjoittamista en muistanut lainkaan. Olen kiitollinen, että Irma oli poiminut sen talteen mummon ja papan jäämistöstä. Tässä sitaatti kiitoskirjeestäni: "Kiitos paketista. Olin niin iloinen ja yllättynyt, kun sain mummolta ja papalta lahjan. Kyllä minun silmät ilosta säihkyivät, kun näin sen." Säilytän nykyisin hopealusikkaa aarteidenani.

Käyntejä mummolassa oli tietysti useita. Mummolassa oli mukavaa, kun siellä oli serkkuja. Mummo kuoli vuonna 1961. En ollut mukana hautajaisissa. Olin tuolloin jo 14-vuotias ja minun oli varmaankin jätävä kotiin mm. karjanhoidon vuoksi. Pappa kuoli vuonna 1965. Hautajaiset olivat koulujen hiihtolomaviikon päätteeksi, joten äitini laittoi minut hiihtolomalla auttamaan hautajaisjärjestelyissä.

Rauha-tätini oli alan ammattilaisena päävastuussa muistotilaisuuden tarjoiluista. Hautajaisia edeltävänä päivänä yksi tehtävistäni oli jälkiruuan valmistus. Jälkiruoka oli hyytelö, jossa oli kermaa, maitoa, kananmunia ja marjoja. Seos piti hyydyttää helalla kuumentamalla, mutta se ei saanut kuitenkaan kiehua. Seosta oli 10 litran kattilallinen. Vaikka yritin olla varovainen, seos kiehahti ja juoksettui. Se ei ollut enää kelvollista hautajaisten jälkiruuaksi. Onneksi maalaistalossa oli helppo saada uudet aineet kattilaan, ja toinen yritys onnistui. Samana päivänä Rauha-täti sairastui ja joutui Virtain sairaalaan. Hautajaisia jäi valmistamaan lisäksi Bruno-enon vaimo Aino ja serkkuni Irma. Italiansalaatin valmistaminen tuli minun tehtäväkseni. Ohjeen mukaan osasin valmistaa salaatin muuten, mutta majoneesikastikkeen tekoon en uskaltanut ryhtyä ilman Rauha-tädin opastusta. Niin piti lähteä käymään sairaalassa tädiltä neuvoa kysymässä. Seppo-serkku lähti kuljettajaksi, ja Rauha-tädin Anglialla menttiin. Mukana oli myös Markku-serkku. Matkalla oli mutkia, mutta italiansalaatin majoneesikastike onnistui hyvin Rauha-tädin ohjeiden mukaan, samoin koko salaatti.

Hautajaispäivänä katoimme Irman kanssa noutopöydän Lammin pirttiin. Vieläkin näen silmissäni sen pöydän. Nyt osaisin kattaa paremmin. Rauha-tätikin pääsi hautajaisiin mukaan ja hän hyväksyi apukokkien aikaansaannokset.

Aino-tädin muistan hyvin ahkerana ja vaatimattomana. Yksi häneen liittyvä muisto on pysynyt jostain syystä mielessäni Seeti-papan hautajaisten järjestelystä lähtien. Aino-täti tuli navetasta aamutöiltään ja ihmetteli, mikä häntä oikein vaivaa, kun jalat pettäivät välillä alta niin, että hän kaatuu. Aino-täti kuoli kolme vuotta myöhemmin. Kun 1990-luvulla ensimmäisen kerran luin ALS-sairaudesta, mieleeni tuli Aino-täti.

Mummolaa ei enää ollut mummon ja papan kuoltua, mutta olen käynyt Lammilla monet kerrat tuonkin jälkeen. Siellä on aina ollut lämmin vastaanotto.

Kaija Kaukoranta